

Rigsombudsmanden i Grønland

Nuuk, 27. april 2023

Orientering nr. 07/2023

Grønland er parat til at finde egen arktisk ambassadør

Debatten om inddragelse af Grønland i udpegningen af ny arktisk ambassadør og anerkendelse af det grønlandske synspunkt om, at en arktisk ambassadør bør komme fra Arktis har fået Naalakkersuisoq for udenrigsanliggender og handel Vivian Motzfeldt til at udtale, at Grønland vil finde sin egen arktiske ambassadør, hvis den danske regering fortsat ikke inddrager Naalakkersuisut i udvælgelsen af arktisk ambassadør. Til nyhedsmediet KNR udtaler Vivian Motzfeldt den 25. april *"Jeg er ked af den måde, dialogen har kørt på. Kolonitiden er forbi, og Naalakkersuisut arbejder ud fra en lige dialog. Men det oplever jeg ikke, at vores dialog med Danmark er i dag"*, og fortsætter: *"Men hvis rigsfællesskabet ikke tager den arktiske befolkning alvorligt, må der nye traditioner til. Vi forventer at blive inddraget, og det er ikke sket i dette tilfælde. Det er dem, der har bestemt, at ansættelsesudvalget skal bestå af danskere, som kun kan vælge danskere"*. Hvis der ikke kommer en løsning, vil næste skridt ifølge Vivian Motzfeldt være, at Grønland finder sin egen arktiske ambassadør.

Økonomisk Råd forventer en inflation på over 5 pct. i 2023

Økonomisk Råd vurderer i sit seneste halvårsnotat, at Grønland kan forvente, at væksten bliver på knap 1 procent, mens inflationen kan stige til over 5 pct., hvilket vil være det højeste siden 2008-2009.

Priserne på importerede fødevarer, beklædning og boligudstyr forventes at stige omtrent som i Danmark, mens fjernelsen af afgift på kød, kaffe og the vil dæmpe prisstigningerne. Rådet understreger, at den internationale situation gør udsigten for vækst og inflation ekstra usikker. Det gælder særligt energipriserne fra udgangen af året, hvor KNI's prissikringsaftale på olieprodukter udløber.

Bygge- og anlægsaktiviteten ser ud til at forblive høj, hvor lufthavnsbyggerierne vil fylde meget. Til gengæld forventes de øvrige investeringer, herunder på boligområdet, at blive afdæmpet af de kraftige rentestigninger. Ifølge Økonomisk Råd er den væsentligste barriere for yderligere fremgang i økonomien fortsat manglen på kvalificeret arbejdskraft, især i de større byer. Presset på arbejdsmarkedet er meget betydeligt, især i Nuuk og i større byer nordpå, og behovet for udenlandsk arbejdskraft er tiltagende, skriver rådet og henviser til stigningen i udenlandske statsborgere.

Air Greenland leverer et godt resultat for 2022 på trods af udfordringer

Den 18. april 2023 udsendte Air Greenland en pressemeddelelse, hvori selskabet kom med en status for året 2022. Selskabet oplevede markant færre passagerer i januar og februar 2022, men samlet set var selskabets fly mere i luften og transporterede flere passagerer end de foregående to år. Således steg antallet

af flypassagerer med 34 pct. fra 309.000 i 2021 til 416.000 i 2022, og antallet af gennemførte flyvninger steg i samme periode fra knap 33.000 til 34.600. Denne udvikling har betydet, at Air Greenland fik en rekordhøj omsætning på knap 1,5 mia. kr. i 2022 og et årsresultat på 58,6 mio. kr. efter skat i 2022.

Resultatet skal sammenholdes med, at flyselskabet har afholdt udgifter i 2022 svarende til ca. 100 mio. kr. i forbindelse med aflysninger og ændringer af afgang i løbet af året. Først og fremmest på grund af dårligt vejr som skabte ekstraordinært mange forsinkelser og aflysninger og for det andet, fordi det var sværere at skaffe reservedele fra Europa på grund af eftervirkningerne af Covid-19 og krigen i Ukraine. Air Greenland A/S afholder ordinær generalforsamling den 12. maj 2023.

Rammeaftale om Kangerlussuaq er underskrevet

Mandag den 24. april 2023 underskrev Formand for Naalakkersuisut Múte B. Egede (IA), Naalakkersuisoq for Bolig og Infrastruktur, Erik Jensen (S) og forsvarsminister Troels Lund Poulsen en rammeaftale for Forsvarets fortsatte brug af Kangerlussuaq Lufthavn.

Den 20. april 2023 udtalte Formanden for Naalakkersuisut til avisen Sermitsiaq, at *"De vigtigste punkter i rammeaftalen om Kangerlussuaq Lufthavnen er, at den anvendes som dual use, så Forsvarets fly og passagerfly kan lande, og for det andet at Forsvaret, ud fra behovet, renoverer lufthavnen, og at Forsvaret har ansvaret for finansieringen af det."* Det fremgår også af aftalen, at Grønland fortsat er ejer af lufthavnen, og at den fortsat kan anvendes til civil brug. De fremadrettede militære behov afhænger af udmøntningen af aftalen om Arktis kapacitetspakke fra maj 2022 og den internationale sikkerhedspolitiske situation. Det er fortsat Grønlands Lufthavnsvæsen (Mittarfeqarfiit), der skal varetage servicering af forsvaret samt evt. civile formål i lufthavnen. Arbejde relateret til lufthavnen skal så vidt muligt udføres af lokal arbejdskraft.

Samme dag som rammeaftalen for Kangerlussuaq blev underskrevet, blev et arbejde, som Naalakkersuisut og Qeqqata Kommunia igangsatte i 2019, offentliggjort. Resultatet af arbejdet er en række anbefalinger for bygden Kangerlussuaqs infrastruktur, fortsatte normalisering og kommende erhvervsmuligheder. I den forbindelse udtalte Naalakkersuisoq for Boliger og Infrastruktur, Erik Jensen (S) følgende: *"Jeg er glad for at vi nu kan offentliggøre rapporten om Kangerlussuaqs fremtid. Der er flere interessante anbefalinger i rapporten, berunder det store spørgsmål om selve lufthavnen og udvikling i form af turisme. Det er klart, at vi nu skal arbejde videre med anbefalingerne"*. Til det supplerer borgmester i Qeqqata Kommunia, Malik Berthelsen (S), følgende: *"Jeg bemærker særligt, at arbejdsgruppen er enig i, at Kangerlussuaq Lufthavn fortsat vil være en vigtig lufthavn og destination for regionens udvikling. På grund af det lange forløb med rapporten baster det nu med at få sat handling bag rapportens anbefalinger"*.

Ønske om større inddragelse i de danske finanslovsforhandlinger

I forbindelse med den danske finanslov for 2023 har de grønlandske folketingsmedlemmer haft udmeldinger om, hvad de konkret har opnået gennem den nordatlantiske pulje. I en artikel i netavisen Sermitsiaq den 25. april 2023 beskriver folketingsmedlem Aki-Matilda Høegh-Dam (S), finanslovsprocessen som udemokratisk, idet de nordatlantiske medlemmer kun inddrages i prioriteringerne for den nordatlantiske pulje.

Ifølge Aki-Matilda Høegh-Dam burde de nordatlantiske folketingsmedlemmer også forhandle om ændringer inden for de områder, som Danmark er ansvarlige for i Grønland og på Færøerne – og ikke

kun om nye projekter – i forhandlingerne om den danske finanslov. Konkret foreslår Aki-Matilda Høegh-Dam, at forhandlingerne enten burde slås sammen eller foregå som to forskellige forhandlinger: en for nye projekter, der har med rigsfællesskabet at gøre, og en om forholdene inden for de danske ansvarsområder i Grønland og på Færøerne.

Royal Greenland leverer et stort overskud for 2022

Til trods for stigende omkostninger kom Royal Greenland ud med et overskud på 235 mio. kr. før skat i 2022. Året var præget af høje prisstigninger på energi, som har haft konsekvenser for Royal Greenland i form af stigende omkostninger, ligesom Ruslands invasion af Ukraine har medført, at selskabet fik en reduceret omsætning på 100 mio. kr., efter at selskabet stoppede al eksport til Rusland. Resultatet er dermed lavere end i 2021, hvor det endte på 326 mio. kr. Royal Greenland oplyser endvidere, at den samlede gæld er steget med en mia. kr. det seneste år. Den stigende gæld forklares med stigende salg af snekrabber og generelt stigende omkostninger. Som følge af årets overskud kan selvstyret se frem til et udbytte på 73 mio. kr.

Forsinket åbning af stenbiderfiskeriet

I henhold til gældende bekendtgørelse om fiskeri efter stenbider, skal de lokale organisationer og indhalingssteder aftale åbning af fiskeriet i deres forvaltningsområde. For andet år i træk har disse forhandlinger trukket ud på grund af uenigheder mellem Fisker og Fangerorganisationen KNAPK og Royal Greenland. Uenighederne har omhandlet indhalingsprisen. Formanden for KNAPK, Nikkulaat Jeremiassen appellerede til, at Naalakkersuisut skulle gå ind i forhandlingerne og sikre, at fangernes ønsker blev tilgodeset. Formanden for Naalakkersuisut, Mute B. Egede (IA), opfordrede i en pressemeddelelse den 15. april 2023 parterne til at finde en løsning. Som reaktion på den manglende vilje til at gå ind i forhandlingerne opfordrede formanden for KNAPK Formanden for Naalakkersuisut til at træder tilbage.

Den 18. april 2023 forhandlede parterne sig frem til en aftale således, at stenbiderfiskeriet kunne indledes med 18 dages forsinkelse. I kølvandet på denne krise om fastsættelse af indhalingsprisen for stenbider, har Siumuts lokalafdeling i Nuuk, via de sociale medier, skarpt kritiseret ledelsen og bestyrelsen i Royal Greenland. Til KNR udtaler formanden for Siumuts lokalafdeling i Nuuk, Qarsoq Høegh-Dam den 25. april 2023: *"Selskabet er ejet af folket. Derfor skal de også arbejde for befolkningen og ikke for bundlinjen"*. Lokalafdelingen kræver bestyrelsen udskiftet, idet de ikke finder, at bestyrelsen varetager "ejerens" krav om samfundsansvarlighed.